

Ridesti-prosjektet på Nøtterøy

Nøtterøy og Tjøme Skogeierlags område omfatter de to kommuner ved samme navn og er det eneste laget i Viken Skogeierforening som er helt omgitt av sjøen på alle kanter. De to kommunene består av et flertall øyer holmer og skjær og utgjør i areal ca 55 km² for Nøtterøys vedkommende og ca. 37 km² for Tjømes del. Det er i underkant av 20 km² skog på Nøtterøy og i underkant av 15 km² på Tjøme. Gjennomsnittlig årlig avvirkning har i de siste årene ligget på mellom 4 og 5 tusen kbm med en snittverdi av 300 kr/kbm.

Dette er de tall man vanligvis legger frem når det gjelder et områdes betydning og størrelse mht. skog og skogbruk. De sier lite om det engasjement for skog som har vært og er i området. For vårt område er vi stolte over at Vestfolds første skogplantingsselskap ble stiftet på Tjøme i 1898 og at når Vestfolds skogplantingsselskap ble stiftet et halvt år senere var det på initiativ fra den nyvalgte formann i Tjøme Skogplantingsselskap.

Fra den tiden rundt forrige århundreskifte og frem til i dag har vi sett til dels store endringer i samfunnet rundt oss. Befolkningstallet var i begynnelsen av 50-tallet på rundt 11000 og 3000 respektive for de to kommuner, i dag er tallene omtrent 20000 og 4500 fastboende. Vårt områdes attraktivitet som turist og feriested sørger imidlertid for at disse tall mangedobles om sommeren slik at man antar at det befinner seg opp mot i størrelsesorden 100 tusen mennesker i våre to kommuner en vanlig sommerdag.

Vi kan også trygt fastslå at svært mange av landets mest fremstående og innflytelsesrike borgere, fra både næringslivets og politikkenes sfærer, oppholder seg hos oss om sommeren. Siden det i stor grad er hos oss de befinner seg når de har tid til å danne seg et inntrykk av hva skog og skogbruk innebærer er det også her deres synspunkter formes. Dette er noe av bakgrunnen for at vi fortsatt mener at vårt område betyr mer for norsk skogbruks fremtid enn mange områder med vesentlig høyere avvirkning enn vårt.

Befolkningstallet er ikke det eneste som har økt i de senere tiår. I 1959 var det i underkant av 90 hester på Nøtterøy, i 1978 blir tallet oppgitt som 7. Norsk landbruk hadde begynt nedturen og smågårder fikk jorden fraskilt og husene solgt, ofte til 'hestefolk'. Det ble også startet opp med oppstalling av hester på litt større gårder som næringsvirksomhet. Dermed kommer 'eksplosjonen', i 1996 er det oppgitt å være omtrent 125 hester på Øya og i 1998 140.

Disse er oppstallet i innpå 25 staller, Håvaldsrød (ca. 20 hester), Ulvø (ca. 18 hester), foruten rundt 23 mindre staller med fra 1 til 4 hester.

Problemene begynte nå å melde seg med ridning hele året og veier og stier i skog og utmark gikk i oppløsning og med stor erosjon som resultat. Det ble ridd gjennom gårdstun og på dyrket mark så vel som i jordbær åkre og eplehager. Både grunneiere og andre begynte å irritere seg over dette og i 1987 ble det holdt et foredrag av Thoresen fra Norges Skogeierforbund. Vi fikk forståelse for at allemannsretten når det gjaldt ridning var sterk.

Fritidshestene økte i antall og i 1995 ble det bygget en større ridestall på en eiendom med begrenset eget utmarks areal hvor man var frekke nok til å avvertere med fint turterreng for ridning.

Beslutning ble tatt på et styremøte i skogeierlaget i 1996 om at vi måtte prøve å få dette i ordnede forhold. Etter kontakt med miljøvernleder i kommunen og landbrukslaget ble det innkalt til et allmøte om allemannsrett/ferdsel i utmark, med spesiell innbydelse til hestefolk og staller.

Dette allmøte hadde stor oppslutning med mange engasjerte innlegg. Fra 'hestesiden' ble det i utgangspunktet vist liten forståelse for at deres aktivitet var til sjenanse for andre og dessuten mente man at de positive verdiene ved ridning oppveide de eventuelle ulemper som måtte oppstå. Likevel munnet møtet ut i en nærmest forbausende vilje til samarbeid og vilje til løsning av problemer mellom ryttere og andre. Det ble dannet et utvalg som ble kalt 'Arbeidsgruppen Ridning' bestående av representanter for skogeierlaget, landbrukslaget, kommunen ved miljøvernleder, trygg trafikk, ryttersport foreningen og en særlig berørt velforening.

Ved konstituerende møte ble miljøleder Knut Berg i Nøtterøy kommune valgt til leder og daværende formann i skogeierlaget Arne Flaatten til sekretær for arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen delte opp arbeidet i flere deler som fulgte de tanker og synspunkter som var kommet frem på allmøtet.

1. Registrering/oversikt over oppstalling av hest
2. Hva må til for opplæring og sertifisering av rytter? Hva er passende alder på rytter før hun/han slippes ut alene fra ridestallens område?
3. Egnede ridestier/traséer i utmark (innmark)
4. Lovlig hjemmel for merking av hest.
5. Adkomst til/fra de to store ridesentrene Håvaldsrød og Ulvø
6. Observere og registrere hvor det synes mest hensiktsmessig å ri lands offentlig vei.

For å kunne etablere ridestier over private eiendommer så gruppen behov for å utarbeide en standardkontrakt for avtale med de berørte grunneiere. Dette viste seg å være noe av det vanskeligste, men skogeierlaget klarte til sist å få gjennomslag for at det skulle betales en kompensasjon for bruk av skog og utmark også ikke bare innmarksareal.

For å sitere fra kontraktsformulærets kapittel 6.:

”Der innmark berøres på en slik måte at det oppstår avlingstap, skal det utbetales en årlig godtgjørelse til grunneier på kr 1,- pr kvm.

For Utmark kan grunneier kreve et årlig vederlag på kr 1,- pr løpemeter ridesti.” Annetsteds i kontraktsformulæret er bredden på ridestien satt til maksimalt 2,5m. Kontraktsformulæret sier også at ”Grunneier som berøres av ridning som følge av næringsvirksomhet, (rideskole/-senter el. l.) kan kreve ytterligere godtgjørelse av næringsansvarlige.”

Sammen med rytterforeningen ble det valgt en trasé som knyttet de to store stallene liggende i hver sin ende av kommunen sammen og oppnådd enighet med de berørte grunneiere. Sammen med ca. 3,5 km ridesti beliggende på kommunal grunn ble det ved avtaler med private grunneiere sydd sammen en trase på til sammen innpå 15km lengde.

Trygg Trafikk (ved Gaute Amundsen fra Tønsberg Politi) skal sørge for at rytterne får opplæring i ferdsel i trafikk og utmark. Rytterne må også bestå en prøve og få et bevis for dette (rideknapp).

Hester skal registreres og hver hest skal få sitt nummer. Rytterne skal bære en vest med hestens nummer.

Pr. dato er situasjonen den at traséene er ryddet og delvis gruset og drenert. Merkepåler er innkjøpt og brennemerket med hestesko og piler for rideretning. Dette arbeidet er for det meste utført av skogeierlaget mens ryttersportsklubben har vist mindre interesse.

Riset bak speilet for rytterne er at kommunen kan komme til å nedlegge forbud mot ridning etter friluftslovens paragraf 2. En del grunneiere kommer under alle omstendigheter til å søke om rideforbud utenom oppmerkede traséer.

Et prosjekt som dette trenger enkelte forutsetninger for å kunne nå i havn. Den viktigste er almen støtte noe vi som skogeiere fikk i og med den almene irritasjon over at ridehestene ødela og laget gjørmetrakk av turstier og lysløyper, foruten virket skremmende på mange som ikke var komfortable med å møte store hester under delvis kontroll av småbarn og unge.

En annen viktig forutsetning er som alltid penger. Av kulturlandskapsmidler er grunneierne, som er de som kan søke, tildelt kr.72.000,- hvorav 60.000 er utbetalt så langt.

Ryttersportsklubben kan søke om tippemidler under forutsetning av kontrakter med løpetid påhelst 20-40 år. Dispensasjon kan gies ved prosjekter ned til 5 år. Tatt i betraktning av at vi ikke kjenner til liknende prosjekter så nær fullføring regner vi med at vårt prosjekt kan komme i betraktning her. Ryttersportsklubben kan også søke om kommunale idrettsmidler.

Fra skogeierlagets side er vi svært fornøyd med å ha fått gjennomslag for at det skal betales for bruk av våre arealer. Dette satt langt inne å få gjennomslag for men på den annen side representerer det lite i penger for den enkelte rytter i forhold til kostnadene med for og oppstalling som ligger på mellom 800-3500 kr. Pr. hest og måned.

Vi er også fornøyd med at ryttermiljøet er pålagt et betydelig ansvar for egenorganisering og selvjustis på en slik måte at de gjennom sin klubb er blitt gjort ansvarlig for sine egne medlemmers aktiviteter.

Efter et foreløpig avsluttende møte i arbeidsgruppen den 18. juni og oppsetting av merkepåler ser vi frem til en offisiell åpning av ridestien i nær fremtid og før ferietiden begynner for alvor.

Av gjestående prinsipielle spørsmål utgjør forholdet til de kommersielle hestesentre og ridestallers virksomheter utenfor egne eiendommer formodentlig den største biten men vi regner med at de 'private' hesteeiere vil vise seg å bli naturlige samarbeidspartnere i å få også disse til å dra sin del av lasset.

At ridestiprosjektet har kommet så langt som det har skyldes etter vår mening at vi hadde en mann som brant for prosjektet i vår forrige formann Arne Flaatten, og at han fikk i stand et aldeles utmerket samarbeid med Nøtterøy Kommunes miljøvernleder Knut Berg samt kommunens administrative og politiske ledelse.

Men aller viktigst var og er den støtten vi har hatt i allmennheten i denne saken, en hyggelig opplevelse i et område hvor nesten enhver aktivitet skogeier måtte starte i egen skog og utmark resulterer i negative avisoppslag.